Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Exhortatio de celebratione missae

[Straßburg], 1482

"Incipit exhortatio de celebratione misse per modum dijalogiter pontificem et sacerdotem"

urn:nbn:de:bsz:31-86553

Visual Library

¶ Tractatulus cōpēdioſus per modū dija logi timidis ac deuotis viris edit⁹ Inſtruēs nō pl⁹ curā de pullis et carnibus habere ſuillis/q̄m quo modo verus deus ⁊ homo qui ī celis eſt/digne tra ctetur/oſtendens inſuper etiam ſalubres manudu ctiones/quibus min⁹ diſpoſit⁹ magis abilitetꝛ ⁊c̄

¶ Incipit exhortatio de celebra tione miſſe per modū dijalogi īter pōtificē et ſacerdotem ∴

DVm vox illa iuſticie au- ribus meis inſonuit. q̄ ſuū torpentem de talenti reten- cione damnauit. obulum quē accepi/mox ↄpulſus ſuꝫ viſui ↄmunicare fraterno/inq° cer te non meam. ſed dei laudeꝫ et proximi q̄ro edificationeꝫ Bonum igitur opus qd̕ habeo in voluntate/ipſius auxilio/poſtulo et ſpero fieri in perfectione/qui dat velle et poſſe pro bona voluntate. Ipſo igitur qui inſpirauit opitulāte. d̕ effectu miſſe ſub forma dija- logi/inter pontificem ⁊ ſacerdotem eius quem ↄſe crauit habendi/ↄtexere curabo/et ſi forma diffor- mi. caritate tamen feruenti.

Explicit prologus.

Pontifex. Dic mihi ſacer
dos. quid cauſe eſt. ꝙ in exe
cucioē tui officij ad qḋ te or-
dinaui/tam tardus es. Quaē
raro ſacras legis miſſas. que
in ſalutem non tantum tuam
ſed et aliorum hominum fide-
lium/taꝫ viuoꝝ ꝙ̄ defuncto-
ꝝ ſunt ordinate Si te negligere non vereris/q̄re
alijs/qḋ a te exſpectāt ſufragiū/nō miſtras. Sa-
cerdos. Mi pater. hꝰ vite inquietꝰ ſtatꝰ/hᵒ cāt cꝰ
diuerſa me retrahunt opa. et etiā peccatoꝝ meoꝝ
enormitas me terret Pontifex. quid audic de
te O ſacerdos. Nōne iſanis. debent te nūc opa hꝰ
vite inquieta/a future melioris vite preludio alie-
nare quieto. Nōne magis in quiete ꝙ̄ per turbatio
nem/debes delectari. Nōne quando te deo ſegre-
gaſti ꝑ ſacerdotium. mundum deteſtabaris. ex illo
tunc cura de ſacerdocio tibi eſſe debuit. vt illi va-
cares et omnia declinares. q̄ te in tali exercitio im-
pedire et ab eo poſſunt alienare. niſi legittia foret
cauſa. ꝙ̄ aſſumeres ad tpꝰ. Legittimam aūt cauſaꝫ
dico. que maioris eſſet vtilitatis aut ſancte neceſſi-
tatis. Et ſi equalis vtilitatis aliqua eſſet cauſa/ob
mitenda eſſet /qꝛ non ad illam. ſꝫ ad illud es obli-
gatꝰ. Maior vero vtilitas eſſet cauſa legittia vt ſal
tem ad tempꝰ ab exercitio divinoꝝ abſtinere poſ-
ſes. Nec quelibet neceſſitas. ſed ſancta te excuſat.
De neceſſitate impotentie non dico. quia illa eſſet
impoſſibilitas. ad quaꝫ nullus obligatur Quando-
cunqꝫ aliter te alienaueris ab altari/non excuſaris
ſed ꝓ ratione reddēda inſcriberis aduerſario tuo.

quia officium tibi aſſumſiſti ad qđ obligaris exer-
cendū/ſicut mercēnariꝰ ad laborandū / niſi legitīe
(vt dixi)īpeditus. ſi ſecus/non in merito tibi grā
diminuitur iam habita. ꝛ mercede carebis acq̄rēda
ſicut mercēnario nō laboranti / ſuus indignat' dn̄s
et mercede eum priuabit. Quod ſi tibi ipſi neceſſi-
tatē feceris/vt forte placitis ſecularibꝰ/nupcijs ł
nundinis aut his ſimilibus te immerſeris. Vel offi
cium vel ſeruitium aſſumpſeris aut aliud quidquaꝫ
egeris/reſpectu cuius celebrare nequiueris. prop
ter predictorum curam. Vel etiam ſi ibideꝫ celebra
re libenter velles vbi eſſes et aptus eſſes. eccleſiā
tamen non haberes aut tpꝰ vel alia requiſita. illa
neceſſitas ſit abſtinēdi/non excuſabit. Nec volūtas
libenter velle remaneret. quia tibi ipi hͦ feceſti/qͦ
effectu tue volūtatis puaris Debuiſſes priꝰ vidiſ-
ſe. Si poſſes impediri ab officio/in negotio ꝓpoſito
Sacer. Dic mihi q̄ ſit maior vtilitas. Ponti.
Dic tu ſi noſti. Cum dn̄ꝰ iheſus in hͦ ſacramento
memoriā ſui ꝛ caritatē ſuiſ reliq̄rit diſcipulꝭ ac fide-
liſſimū ꝯmendauerit teſtamentū. et oīa opa ſua eo
ꝯſumauerit tanꝙ pfectiſſimū ac ſanctiſſimū opꝰ. qͦ
nihil ſanctiꝰ nꝭ pfectiꝰ eſſet. Sacer. Et licet eq̄
lis ł equalens vtilitas ſi adeſſet non excuſet/ꝓpter
rationeꝫ quā aduxiſti. Dic mihi tn̄/quid ſit. quod
dici valeat vtilitas huic ſac̄mento eq̄lis./vt tn̄ ſciā.
Pōti. Et quō hoc dicē tibi ꝛ aſſignare poſſū/cū
ipiꝰ ſac̄mēti ſiue miſſe vtilitatē quā pmanibꝰ hēmꝰ
pōderare nō ſufficiā Quō hͦ ponderare et eſtimarē
poſſū/ꝙ tāti ē vigoris. vt ꝯiūgat yma ſūmis. vt ce
leſtia letificet. īfima ꝯſolet'/media ꝯfortet. vt rui-
nā āgelicā reſtauret. īfernū ſpoliet. recōciliet mūdū

Quomodo vtilitatem iſtius ponderare poſſum cui⁹ valorem nec ꝓpheta nec euangeliſta nec doctor ali quis dinumerat· Quomodo igitur ei aliquid cõpa rabo/cui⁹ virtutem ignoro· Sacerdos Vt mihi videtur/nihil vis illi exercicio melius vel eque bo num eſſe · Pontifex· Sic Volo · Sed Quid ha beo ſubinferre · Sacerdos· Neſcio· Pon· h° certe Ex quo tale officium tam nobile eſt ꝙ omib⁹ modis intendere debes·vt ipſi inſtes· Sacer·

Aſſentirez tibi quidem ꝙ ita faciendũ eſſet/niſi adhuc mea peccata me retraherẽt · Sz anteꝙ illa obijcio·prius a te audire volo/q̃ ſit cauſa legittima ſancte neceſſitatis q̃ excuſare poterit· Pontifex· Multiplex eſt illa·vt pote expedire ꝯfitentẽ/ꝯmu nicare agoniſantem·diſcordantes reconciliare/ĩfir mis miniſtrare·et huiusmõi opera diuina/q̃ anima ꝝ ſalutem et bonum ꝓximi reſpicere vidẽtur·ꝓpter talia/licet vacare interdum a celebratione miſſarũ Ita tamen/ſi alias oportunitatez non habueris ta lia implendi Et h⁹modi dicuntur neceſſitates/qz neceſſaria ſunt·et quia ꝓpter deuz fiunt/ſancta ſũt Iſta igitur et ſimilia/a miſſaruz celebratione excu ſant·Ratio eſt·quia miſſe inſtitute ſunt ꝓ animarũ ſalute·⁊·quando ꝯuenienti⁹ earum ſalus procurari poteſt·ſiue ĩ vita ſiue in morte/ſemper fieri debet Etiam opus iniunctum per obedientiam/ſancta di citur neceſſitas/quia ſanctuz eſt/me ei obedire cui me credidi/et neceſſe eſt me obtempare ei qui mi hi p̄eſt·et tale opus etiam te excuſat·quia tuus nõ es ſed eius cui dediſti fidem dummõ tamen prece ptũ non ſit contra regularia inſtituta · Sacer·

Satis in ↄcluſiſti in illa materia Sȝ quid mihi nūc
dices de eo/quod ꝓpter peccata abſtineo. Pecca
tori enim dixit de⁹. Quare tu enarras iuſticias me-
as et cetera Modo non. ſolum narrarē teſtes dei.
Sed teſtatorem manducarē qui eſt deus. Quid di-
cis ibi mihi. Ponti. Quia dicto ꝓphetico ſilentiuȝ
mihi imponere laboras. eodem ꝓpheta te repcuciaȝ
deo adiuuante. Nōne autem in alio pſalmo legiſti.
Dixi. Confitebor aduerſum me ꝛc. vbi certe innuit
eum non dici peccatorem/qui penitens ↄfitetur/ſȝ
inpenitentem dici peccatoreȝ. Quō peccator dicere
tur cui deus peccata dimiſit. De his totaȝ diſcurre
ſcripturā/et aliud non inuenies. Sed abſqȝ ꝓƀa
tibi reſpondeo et dico. Peccatorem te ↄſideras g°
certe expedit tibi celebrare / quia hoc ſacrificium
ꝓ peccatis eſt inſtitutum. Audacter g° accede ve-
niam ſperando. niſi forte peccatū a deo recens eſſȝ
ꝙ ꝓpter reuerentiam ſacramēti/abſtinendum eſſet
Illa enim margarita manibus cruentatis tangi nō
debet et polutis Aut etiam forte notabilem habe-
res indeuotionem et in diſpōm/ Quia frigidum nō
bene expedit calido cibo ↄmunicare/ qꝛ de⁹ ignis
ↄſumens ē. Ne forte vnum contrarioꝝ ↄfundat al
teꝝ. ꝺ illis tn̄ oib⁹ ego nihil intēdo nec de illis te
loqui intelligo/ſed de peccatis tuis preteritis iam
tamen ↄfeſſis et ↄtritis et de negligentijs tuis te
ſcrupłm habere. vt qꝛ non multū ieiunas/non mul
tuȝ oras/ꝛ cetera talia copioſius non facis. Eſt ne
ita Sacerdos. ita eſt Ponti erras quod ꝓpter
talia abſtines Si ideo eſſet abſtinendum quis no-
ſtrum vnquam miſſam celebraret Quis noſtꝝ ſi-
ne talib⁹ eſt peccatis Oms peccauim⁹ ſed virtute

confeſſionis conſequimur miſericordiam / Sed de negligencijs vt cauſaris/quis noſtrum tantum ieiunare aut orare poteſt/quantū affectat. ijmo nec ſacerdotium de neceſſitate augmentat tibi ieiunia nec orationes multiplicat vltra eccleſie ſtatutum. Tamen eccleſia inſtituit quod ſuficit pro dei honore et noſtra ſalute alias non eſſet ſufficienter puniſum ſꝫ in collatione ſacerdotij ad ampliorem aſtringeris cordis puritatem et vite mundiciā. Quia vt apl's ait Corporale exercitium ad modicum vtile ē pietas autem ad omnia valet. quia iſta ſcꝫ Ieiuniū oratio vigilie et huiuſmōi ſunt media. iſta autem ē finis/ſcꝫ cordis puritas Ergo quando te ordinaui dixi Si prius luxurioſus/nunc caſtus/Si prius inuidus nunc benignus. ꝛc. Sacerdos. Satis mihi dicis. ſed vtique vt dicitur Quia facit contra ꝯſciēciam edificat ad iehennam. Cum ergo peccatorē me habeo. remiſſum ſcio. quō ei qui eſt ſanctiſſimus et perfectiſſimus/appinquabo. Que coniunctio lucis ad tenebras. Ponti. Depone illam ꝯſcientiā et aduerte me. peccatorem te conſideras et deum ſanctū ꝛ ſanctꝰ libēter eſſe velles. gͦ appinq̄ ſancto quia. Cum ſancto ſanctus eris. Remiſſum te ſcis ꝛ deum perfectum/ꝛ perfectus libenter eſſe velles appropinqua ei. et cum perfecto perfectꝰ eris. Ibi hauritur omnis ſanctitas/omis inuenitur perfectio Si ſitis /et a fonte te elongaueris ariditate ꝯſumeris. Propter predicta igitur te ſcire volo/ꝙ duplex eſt genꝰ hoīm ꝙ pficue accedit Sunt q̄dā qui teſtamonium habent a conſciencia Certe illi accedunt vt in gratia qua ſe eſſe ſperant/ꝯfirmentur et dilatentur Sunt alij qui tremunt/ſed tamen in-

venire non possunt impedimentum̃ ſpitituale. quo
minus accedant/ Illi accedunt. vt in graciam [aſſu
mantur. Si ergo non potes eſſe cum primis/ ſis cū
ſecundis. Neſcis forte miſterium ſacramenti. Sa
cer. Minus bene ſcio. Pontifex. Et hoc te de-
cipit Quid conſideras in hoſtia. Sacer. Ipſum/
qui eſt verus deus et homo. Ponti. Bene dicis
Sed dic mihi qualiter conſideras euʒ ibi. Sacer.
Ad hoc neſcio reſpondere. qꝛ quid velis minus in-
telligo. Ponti. Ego dico qualiter ibi eſt et per
hoc etiam interrogationem intelliges Ipſe eſt ibi
ſecundum omnes ordinatas et religioſas affectio
nes ac indigencias. viri incipiētis ꝓficientis ⁊ pfi-
cientis et perfecti/ Viri iuſti et viri peccatoris cꝰ-
cunqꝫ Ita ꝙ omnibus preſto eſt gratiam et miſe-
ricordiam miniſtrare. Sacer. Quide cupio de il-
lo informari. pontifex. vt in confuſo pro omnibꝰ
tangam. quia ſingulariter de ſingulis eſſet prolixū
Scias ergo ꝙ ibi habetur deus et homo vt dixiſti
Sed in perſona filij tanꝙ ignis incendens. nutriēſ
et conſumens. ac perficiens Incendens affectionē
et deuocionem prius non habitam. Nutriens cari-
tatem priorem cuiuſ libet/ iam inceptaʒ. Conſumēs
quod mali ibi immixtum fuerit et ad probatum vſqꝫ
perficiens. Ipſe habetur ibi vt aqua. Sed exting
uuens et refrigerans. Extiguuens ardoreʒ deſide-
rij mali et temptacionis/ refrigerans temptatum.
Ipſe habetur ibi vt lux illuminans tenebris impli-
catum/ et medicus ſanans vulneratum.

Vt vita viuificans mortificatum Ipſe habetur ibi vt doctor informans / Iudex penitenti ſentenciam relaxans et miſerans Vt magnus et potens exaltans et defendens. Vt humilis omnib9 noſtris peticionibus et miſerijs 9deſcendens. Et vt breuiter dicam. ſicut eſt omnia in omnibus/ ſic eſt ad omnia ſingula/ Licet vnicus ſit/ eſt tamen multiplex/ ſcꝫ i gratia in donis et in miſericordia. Et ne tue interrogatione mentis mee conceptū intertumpas. Vltra debes ſcire/ ꝙ vt hec omnia ſit/ hoc inte eſſe Nam cum tu mundus ſis. receptaculum te dei eſſe ſcias Et licet de deo nullam poſſim ꝓpriaꝫ inuenire ſimilitudinem. tamen quia per ſimilitudinem res plerumqꝫ lucidius ītelligunt᷑. ideo pono ꝓ ſimilitudine qd̓ occurrit. Scias te eſſe tanq̄ formam vł vas aliquod ſculptum/ cui debetur infundi. et deū tanquam liquatum aliqd̓/ illi vaſi ſiue forme infundendū Ita ꝙ tuus affectus ſiue tua neceſſitas ſit forma/ et criſtus filius dei ſuſcipiens (vt ita dicam) impreſſionem iuxta modum tue forme ideſt neceſſitatis vel affectus. Non ꝙ ipſe ſic mutetur/ ſed qꝛ ſemper eſt omne remedium/ omnium infirmitatum noſtratum. Et omnis implecio affectuuꝫ noſtrorūꝫ Secundum hoc igitur/ ꝙ tu exhibueris obiectum ſcilicet affectionis tue vel neceſſitatis/ ſecundū h° ſe in tali qualitate (ſi tamē qualitas dici debeat) tuo correſpondebit affectui. id eſt remedio valenti Nam ipſe eſt de quo ſcribitur/ panis omne delectamentum in ſe habens/ et omnem ſuauitateꝫ ſaporis ꝛc̄. Et vt melius intelligas Aliqua ex illis declarabo Tu libenter diligeres deū/ et ſcis hoc in te nō eſſe/ ſed in ſua gratia/ accede ad eum/ ⁊ oſtende ei

tuum affectum .i.formam. ipſe qui eſt dilectio/ſci-
ens tibi feruorem dilectionis et deuotionis ad hic
meritorium/ipſe certe ſe infundet tue forme.tanꝙ
ignem incendentem/et inte accedet deuocionis fer
uorem et dilectionem .q2 omni petenti ſe dat Tu ha
bes ſcintillam in aliqua virtute ſingulari.et appetis
in illa pficere/ꝫ ſcis hoc in te non eſſe/accede ad
eū et applica formā.et tuū ei expoē affectū/ non vo
cis clamore.ſed ſibilo cordis/ipſe ſtatim ex ſua mi-
ſericordia liquat9/tue ſe forme infundet.i. affectū
pñtabit vt ignem nutrientem.et ꝯualeſcet in ignē
conſumentem ſcꝫ illa/que te in illo affectu impedi
unt.ſi tamen perſeuaraueris pulſans.tūc excreſcet
tandem in ignem perficientem/probatum te faci-
ēsꝫ purgatū. Ipſi eſt ibi tanꝙ glutinium Cogita
tiones ergo tue/cum ſint ſparſe et libenter te colli
gere velles in vnum.i. criſtum offer te illi et ipſe
de ſua miſericordia conglutinabit cor tuum.vt iam
non tantū euagaris .Tu ſcis te multis peccatis ab
inicio dierum inuolutum.et libenter ea ſcire velles
et videre vt de his doleres.ſed videre non potes/
accede ad eum.quia ipſe eſt lux ipſe ad hoc illumi
nabit Tu times iudicij futuri diſcuſionem/et liben
ter hic placare velles iudicem accede ad eum . q2
ipſe eſt iudex. Pater quippe omne iudicium dedit
filio.et confitere te reum in conſpectu ſuo.cadens
ſuper genua tua interiora ſaltem lamenta et peni-
teas/ipſe tibi indulget.et ad examen futurum nō
reſeruabit Putas exaudiet te. Sacerdos. Neſcio
Quia ei cui miſericordia aſſcribitur.etiam iudiciuꝫ
et iuſtitia aſſignatur ſcꝫ deo. Ponti. Nunc bene
reſpōdes .Sꝫ mea et tua tibi dicta declarabo. Ipſe

docet nos dimittere debitoribus noſtris.ergo cer
te eſt miſericors.ſed quia iuſtus eſt/decet eũ met
ſeruare quod.docet.ſ.miſereri. Quia cepit iheſus
facere et docere/et prouenit tibi in virtute bonita=
tis ſue.Sed quid ex virtute preſentie tanti hoſpi=
tis. Certe tanq̃ ad ſolis ortũ vapor nebule/ſic ad
ſuam preſentiam tua peccata diſſoluentur. Et ſic
iuxta omnes affectiones tuas et neceſſitates potes
meditari/quia ipſe eſt medicus qui habet vngen-
ta ad omnes infirmitates. Sacerdos. Tu dicis
vt accedam/quomodo accedam. Ponti. Obliga
tꝰ es ad id de quo loq̃mur Celebra miſſaʒ et offer
ſacrificium et ibi inuoca eum et exaudit te ſi tamẽ
expedierit tibi exaudiri.quia non conuenit omnibꝰ
quod petunt.et ideo.Apoſtolum non exaudiuit/ꝑ
ablatione ſtiki carnis. Sed certiſſime ſcias/ſi non
exaudierit.te in illo.exaudiet tamen te/aliud tibi
dando.quod tibi expedierit.vel dilationẽ facit/te
non ſtatim exaudiendo.vt certe deſideriuʒ tibi cre
ſcat ⁊ ſic ꝑfectuoſiꝰ ꝯſequaris quod petis. Sacer
Nonne poſſum alio modo accedere q̃ i miſſa. Ipſe
enĩ omni petẽti ſe dabit.ſed non omnis petẽs eſt ſa
cerdos vt legat miſſam. Ponti. Nonne prius au
diuiſti/ꝙ non eſt aliqđ opus ſuper terram ſanctiꝰ
illo. In ſanctiori ergo cicius exaudieris et fructuo
ſius Ea propter hoc ſciere debes.ꝙ ſacerdos ſtãs
in altari veſtibus ſacerdotalibꝰ indutus/paſſionẽ
criſti deo patri eiꝰ renouat.nõ tamẽ tanq̃ oblito.ſʒ
in te denouo repñtãdo. Nm̃ tociens illã paſſioneʒ
renouas.quotiens talibꝰ veſtbꝰ ornaris.quia mi=
ſtice paſſionẽ criſti deſignãt ſicut bene ſcis. Quid
ergo.pater te non exaudiet in tali habitu/in quo

criſtus plenam obedientiam patri exhibuit. et in
quo tu deuz patrem laudas/gratias agis ꝑ paſſio
ne filij.et benedicis etiam tacens et deum magni-
ficas. et tibi illā paſſionē neceſſariā fuiſſe confite-
ris.etiā tacens vt dixiſti .Cū ergo hec facis quo-
modo deus te non exaudiet.ſciens ꝙ ꝓpter hoc vt
exaudiaris criſtus ſit paſſus. ¶ Sacerdos. Et hꝰ
eſt ꝙ ego horreo/cuz ſim lupus et appareā in pel-
le ouina ne deum prouocē/et prò benedictione ma-
ledictioēz reportē ¶.Pōti .Hic apperi aures tuas di
ligēter et audi .Tu ibi non eris ſolus.ſed filiū ha
bes pro te interpellantem/et ſpiritum ſanctum te
in operibus dirigentem.Et hoc eſt ꝙ horas in miſ
ſa .Suplices te rogamꝰ omnipotens deus.rc̄ ¶ Sa
cerdos Rogo expone mihi illam clauſulaz non be
ne intelligo. ¶ Ponti.Miſterium miſſe in virtute ſan
cte trinitatis perficitᶻ Tu ergo ſic dicis.Suplices
te rogamus omnipotens deus .i. O alma trinitas
qui es.et omnipotēs deus Iube hec/ſcilicet vota
noſtra ſimul et ſacrificia/per ferri.i.ordinari et di
rigi.per manus ſancti angeli tui/ideſt per operati
onem .ſſ. qui eſt angelos trinitatis. i.nunciꝰ/quē
pater et filius et ipſe ſe/miſit in mundum.qui nob
nunctiat facienda et docet .Inſublime altare tuuz
aſcēdēdo/.i.vt ad ſe ſumat filius/pro nobis inter-
pellando qui eſt altare tuum Vnde moyſes Altare
de terra facietis mihi Sup ipm em̄ nr̄a offerimꝰ vo
ta ſiue ſacficia/quod ē in aſpectu diuine maieſtatiſ
tue.i.qꝛ ipſe.ſcꝫ filiꝰ patri preſens ē/vt noſtra vo-
ta patri repreſentet.et pater ea ratificet et atmit-

ſat.patri enim in trinitate attribuitur potentia ſiue mageſtas. Filio bonitas ſpiritui ſancto virtus Oras ergo vt ſpiritus ſanctus ſua virtute noſtra vota regat et dirigat/filius ex ſua bonitate promouenda ſuſcipiat/pater ex ſua potentia ad effectum deducat. Nunquid eſt tibi in miſſa prerogatiua vbi ſps ſanct9 te dirigit. Fili9 promouet. quomodo pater te non exaudiet/quod tam ſublimiter ꝛ efficaciter requiris. Donum offers/quo tibi inclinetur ſcꝫ filiuꝫ Ab eo directus (ſcꝫ ſpiritu ſancto) cui9 informatio efficax eſt ad impetrandū Ergo accede et pete ſecurus/nihil tibi negabit deus in illa hora vbi tale donum et talis dirigens concurrūt Et quomodo tibi aliquid negare poſſet/vbi ſaluberimaꝫ illam oblationem offers Nam offerendo illam ſanctiſſimam oblationeꝫ altaris ſcꝫ ihesum criſtum filium eius/ talem eum offers patri/qualis fuit in paraſceue in cruce quia illam formam intendit eccleſia. Et ipſe filius ſimiliter qui dixit. Hec quocieſcunqꝫ ꝛc̄. Qui licet ſit in gloria non tamen dubites ꝙ dixi. quia nullum eſt apud patrem preteritum nec futurum ſed totuꝫ preſens Sic ergo pater pro te illa hora intuetur filium in cruce extenſum vulneribus liuidum ſicientē̄ et laſſum/qualis fuit in die paſſioīs Quō ergo pr̄ te non exaudiret/ſciens ꝙ filius pro te ſic pendet/et te amat filius et pater amat filiū quē non vult nec ſuo amore nec paſſione (quantuꝫ ī eo ē) fruſtrari Cū g° dixeris ī illa hora eleuatioīſ ī corde tuo Mi pr̄ peccaui/nihil habēs tibi dare ꝑ mea rciliatiōe. ſꝫ hūc tuuꝫ ꝑ meis dilectis ſuſcipe filiū. Rogo te mi pr̄ ꝓpter h9 virtutē obediētie/ꝙ ſibi exhibuit ſub illa forma/vt michi miſerearis.

Et quomodo non exaudieris pro tuis peccatis. qui
ſolus tantum dare habes/ quantum datum fuit ꝓ
totius mundi peccatis ¶ Sacerdos. Multa bona
promittis de directione ſpiritus ſancti ⁊ interpel
lacione filij vt exaudiar/ Vtique exaudiri nō dubi-
tarem ſi taliter mecū ageretur Sed heu timeo hec
mihi deeſſe ſubſidea. q2 ſpiritum ſanctum ⁊ filium
ſcio me pluries et grauiter offendiſſe ¶ Ponti.
Credis forte filium et .ſſ. ſic crudelez eſſe ſicut ho
minem/ qui non obliuiſcitur iniurie Non. ſed quacū
qz hora ingemuerit homo. ꝛc̄ Neſcis forte ꝙ tota
ſcriptura ad hoc laborat / vocatqz vice dei / vt ad
penitenciam ꝓuocet/ vt penitētes miſericordiā ꝯſe
quantur. Si ita eſſet vt tu arbitraris/ nullus ſalua
retur Et primo dico de ſpiritu ſancto. ꝙ quia in tot
ſumus aduerſitatibꝰ et tot circūdamur inſidijs mū
di. diaboli ⁊ carnis ſi ſpiritus ſanctus ꝓpter noſtra
peccata nos deſereret/ et ꝯtinue per ſuam gratiaz
non adeſſet. etiam vix aliquis in fide permaneret.
ijmo ſi ſpiritusſanctigratia. nec forma nobis ī ꝯuer
ſando eſſet nec ī orando. aut aliq° bono ope. An ne
ſcis apoſtulum dicentez. Quid oremꝰ ſicut oportet
neſcimus. ſed ſpiritꝰ poſtulat pro nobis gemitibꝰ
inenarrabilibꝰ .i. poſtulare nos facit Sz qbꝰ plꝰ
nc̄ce ē gemitibꝰ poſtulare ꝙ pc̄ctoribꝰ ꝗs nēm n̄
eſt peccator. et tamen omnes nos poſtulare facit.
Num apoſtulus magnꝰ fuit peccator. et tamen d̍
numero eorum ſe dicit quos ſpiritus ſanctus docet
Quid alibi dicit Gratia dei ſuz id qd̍ ſum ꝛc̄ opera
diriget/ maxime que debent eſſe in venerationem
ſancte trinitatis et honorem. ¶ Sacerdos. Certe
feciſti in cor Dic obſecro etiam modo de filio vt il-

lum mediatorem me ſcientia habere . ¶ Ponti .
Ex verbo tuo incipiam/ et apoſtulum aducam tibi
reſpondentem et dicentem . Vnus eſt enim deus ⁊
mediatur dei et hominū hō criſtus iheſus . q̄d ergo
ſi hominum . Nonne et tui/te vtique non video ex=
cluſum nec aliquem alium Sed quibus hominibus
mediator neceſſari⁹ exiſtit niſi peccatoribus . Qui
non offendit/non indiget mediatore . Et alibi dicit
ꝙ aduocatum habemus apud patreꝫ . Quid putas
ſi offenſio non fuiſſet/ dei filius homo factus non
fuiſſet/nec mortuus . nec ſacraficium hoc in ſtitutū
fuiſſetet cetera . ¶ Et talia multa poſſunt addu
ci auctoritate . et ratione Sed vt breuiter tibi con=
cludam . aut infidelem te fatiam/ oportet ꝙ aſſenti
es eum eſſe eiuſdem miſericordie cuius fuit quan=
do nobiſcum erat in terris/aut neges . ſi negas es
vtiqꝫ infidelis . qui criſtum dicis in virtutib⁹ d̉cre=
uiſſe . Si aſſentis quare non reuoluis ipſum dum in
hac vita erat . Cum publicanis et peccatorib⁹ man
ducaſſe et eos recepiſſe vt conuerteret . ¶ Sacer .
Scriptura dicit . Non eſt neganda ¶ Ponti . Ihe=
ſus criſtus eſt miſericors ſed quibus magis habet
miſereri ꝙ̄ peccatoribus Recte ſicut equ⁹ gaudet
in currendo et auis in volando et piſcis in natando
quia ad hec nata ſunt Sic iheſus criſtus gaudet
in miſerendo Ipſe delectatur etiam ſpoliare diabo
lum ſua habitatione ꝙ̄ ſubdole acquiſiuit et eam
poſſidere ꝙ̄ criſtus ſuo ſaguine ſibi compauit Naꝫ
ipē ē infās de q° yſaias ſcribit qui delectabit' ſup
foramen aſpidis/et qui ad cauernam reguli manū
mittet Quodlibet inſtrumentuꝫ habet aſſumi ad il
lud ad qd̉ factum eſt/et ergo criſt⁹ habet miſere=

ri quia factus eſt ꝓpiciacio pro peccatis noſtris.de
lectat²ſe prebē aduſuȝ ad q̄ȝ ſe deſtiauit/delectat²
misereri /delectatur audire.trahe me poſt te /De-
lelectatur angelis ſuis gaudium facere /qui plus
gaudent ſuper vno peccatore penitentiam agente
q̄ꝫ ſuper.nonagintanouem iuſtis Crede mihi et no
li paruipendere magnum eſt ꝙ volo dicere atten
de bene Maxima eſt confidentia q̄ꝫ homo habet et
exhibet ad criſtum/qui cum ſe peccatorem eſtimat
et q̄ iuſto iudicio etiā ꝓſcriptū ſe timet/adhuc ad
iſtū iuſtū iudicē et ſtrenuum/ ſub ſpe misericordie
appinquat/in veritate multum reputo.vtiqȝ in tali
acſceſſu debeo conſiderare dei potentiam et meam
paruitatem et in potentiam.mea peccata et dei iu-
ſti iudicis infallbilitatem.et cum accedo ſub confi
dentia ſperans impetrare veniam.ꝓpter tam eximi
am confidentiam et magnam misericordiam/ q̄ꝫ ei
in hoc aſcribo Nonne miſeretur iȷmo huiuſmodi ꝯ-
fidētia q̄ꝫ de eo habeo mediāte ſua bonitate cōpel
lit eū ad miſerendū.etiā ſi iuſticia dictaret ad dam
nandū non enim habem⁹ pōtificeȝ q̄ n̄ poſſit nobis
ꝯpati Accede/g° confidēter et ipe occurret miſeri
corditer. Sacer. Multū ꝯfortor in his que dicis.
ſȝ adhuc vult ſtomach⁹ me⁹ pc̄to q°ēplet⁹ ē loqui
licēciat⁹ tn̄ attēptat⁹ Pō. Placet vt m̄ dicas.
Sacer. Ego dico tibi ꝙ immenſuȝ pctoreȝ me re-
puto/ita ꝙ etiā vita me idignū ꝯſiderō. Pō. In h°
te n̄ rdarguo/cū etiā dauid canē mortuū ſe dixerit
ꝛ culicē.ꝛſaltās corā archa nud⁹ ꝯſpect⁹ dixiſſe ad
hec velle fieri humil̄ i ocl̄is ſuis.ſȝ addē dēs aliq̄.
Quid ſi feceris.vtiqȝ vt i aſſētias teipȝ ꝯpelles.tu
dēs cogitaē ꝙ ꝓfūde in magno puteo ſtercoribus

tenaciſſimis pleno .i. in abiſſo peccatorum iaceas.
a quo puteo exire nō valeas tua induſtria nec p ali
quem niſi per dominum noſtrum iheſum criſtum
Sacerdos in veritate hoc reputo et de facto ita ē
Pō. bñ erit Eo gͦ ꝙ in puteo es ⁊ exire libēter vel
les et ſine medio non potes. Opꝰ ergo eſt vt ſcala
vel funis tibi immittatur et ſic educaris. Fac ergo
quod dixi et confide gratie criſti que eſt ſcala quā
aſcendunt homines ad celum tendentes habentes
inter duo latera ſcꝫ diuinitatem ⁊ humanitatē mul
tos gͣdꝰ gͣtie ⁊ mīe Ipſe triplex funis qui difficile
rumpitur ſcꝫ fides ſpes et caritas. Vel pro noſtris
peccatis ꝓpiciacio. ꝓpicians. et ꝓpiciandus. Aſcen
de gͦ illā ſcalam inuocans diuinitatem vt ꝓpicietur
humanitateꝫ vt ꝓpiciet. ⁊ in confidentia miſericor-
die xp̄i ſubmitte te gratie ipſiꝰ i officio miſſe vt ipī
funi ānectaris p ſpe. et adhereas ei p fidem et nō
retrocedas per caritatem. Crede mihi in aſcenſu
illud lutum ꝙ te onerauerat de te cadet paulatim
et in ꝓceſſu melius habebis Ihs criſtus ipſe eſt
ſcala/ipſe eſt funis qui de celo ſe ſubmiſit/et pau-
lum magdalenā ciprianū et plures alios de puteo
extraxit Nec tibi funis ille abreuiatꝰ eſt. In miſſe
ſacramento habes ſcalam idē iheſum criſtum vt di
xi in cruce. Aſcende per cognitionē ſcilicet ſue mi-
ſericordie quam tibi facit ſeipſum tibi preſentando
habes et funē vt ſcꝫ annectaris/amorem eius. q̄ ve-
nit te attrahere de ꝓfundo. Nec eſt funis ille cito
elabens et ad momentum ꝯparens. ſed tenere euꝫ
poteris quouſque volueris et dulcia ſecum habere
colloquia et ſecretiſſima cordis tui archana tanꝙ
cariſſimo amico tuo revelare et dicere.

Domine ihesu criste saluator mundi q̄ non vis mor
tē peccatoris/ſ; vt ꝯuertat² ⁊ uiuat/tibi ꝯfiteor et
conqueror. ꝙ multis peccatis ꝯſtrict9 ſu;. qui non
valeo me euoluē/nec aliquē hēo niſi te q̇ me libēt/
Confiſus g° ꝺ tua miſericordia/te hodie inuoco(li
cet īdign9) ⁊ peto vt me libēs. Et tūc de ꝓfūdo
corde cum ſuſpirio dic. ihū fili dauid miſerē mei. ⁊
ꝓpiti9 eſto mihi peccatori. Et rurſū reuerti dēs ad
cor. ⁊ vidē te peccatorē/⁊ nlt; refugiū habē p̄tē eū
Et tūc erige oclos fidei/et vide eū in cruce liuidū
et vulneratū et trepidu; pendētez. et aſſūe tibi p=
ſonam latronis qui dignus fuit morte Memēto mei
dn̄e. q2 tu es in regno tuo ī glā. Putaſne h9modi
obſecrationib9 te nō exaudiri. q' Sac. Verba ex
auditione ſunt digna ſi fulcerent² affectu. q' Pōti.
Affectū quiꝺ adhibē debes ſi potes. ſi autē nō po=
tes/ſufficit tibi talē affectū deſiderāe et de9 ꝯpu=
tabit tibi/q̄ nō reqrit plus q̄ʒ poſſū9 . Non emi; ſp
talia in noſtra ſunt poteſtate. ſ; in miſericordia dei
Et h° eſt ꝙ ſupi9 dixi. ꝓpt hoc dēs criſto ꝯmunicāe
vt ad talia et ad tales affectiones ꝓmouearis . Et
tūc ſume cu; maxima reuerētia et dic. O fortiſſime
amator ingredere atrium hoc . et exclude aduerſa=
riū cū ſuis vaſis/vt in ꝑpetuū poſſideas et dignāe
de cetero confortare ſeras portaꝝ mearum Hoc ē
ſenſuum et menbroꝝ/vt nullus ampli9 aduerſario
reſeratur aditus . nec per viſu; nec per auditum ⁊c̄
Percipiens autem ſaguine;/cogita immenſa; dile=
ctionem ei9 ad te/quē habes iam p̄ſente;. eo ꝙ ipe
felle et acceto potari voluit/vt tu de ſuo ſanguine
poſſes inebriari . et dic Dn̄e mi mīcors et miſator

hoc potu me inebries/vt de reliquo non ſitiaȝ que ſunt mundi/ſed q̄ tue ſunt voluntatis. Hec autē nō ſcripſi niſi timidis et deuotis viris/q̄ pro reuerētia ſepius abſtinent et pro timore deuoto licȝ forte in-ordinato. Nec valēt p̄dicta niſi talibus. Tamb9 aūt illis īpudentiſſimis nō ſcripſi/nec valeret. qui tāq̄ porcus ad ſiliquas ſic ad deuȝ ꝓperant. Alius ex cō-ſuetudine. alius ꝓ emolimento tp̄ali vł fauore humano. q̄ꝝ ſinguli filij ſunt damnationis. Qui filiuȝ virginis habēt in manib9. ſed filiam veneris in domo vł in corde. deum in faucibus ſed peccata ructuancia in ſtomacho. Miſericordiam in aſpectu ſed in-uidiam in conceptu. deo aſtant ꝑ corporis p̄ntiam ſed diabulo ſubſunt per operum obedientiam Illū mendaciter colunt ſed iſti profeſſi ſunt Quib9 pl9 cura eſt de carnibus ſuillis quas domi iuxta focuȝ habent vt bene coquantur/q̄p quomodo verus de9 qui in celis eſt digne tractetur. Quibus non hor-tamenta celebrandi ſunt neceſſaria ſed tormēta in-fernalia ſunt ꝓponenda. vt terrore pene metuant/ qd̕ beſtialitate irreuerentie non formidant. ſcilicet dominum noſtrum iheſum criſtum indigne tractaē quem angelos ſcimus adorare. reuereri et timere. qui eſt benedictus in ſeculorum ſecula. AMEN.

Explicit exhortatō de celebratione miſſe per modum dijalogi inter pontificeȝ et ſacerdotem. ANNO. LXXXII°.